

**GUIA PER A LA INCORPORACIÓ DE L'IMPACTE
TRANSVERSAL EN MATÈRIA DE GÈNERE ALS
PROGRAMES PRESSUPOSTARIS**

JULIOL 2007

1. Introducció

Incorporar l'avaluació de l'impacte gènere dels programes pressupostaris significa, d'una banda, tenir la voluntat de prendre consciència de l'efecte que tenen les polítiques del govern pel que fa a la població femenina, i, de l'altre, introduir elements que permetran avaluar si els compromisos del govern en temes de polítiques de dones es compleixen.

Si bé sovint es considera que els pressupostos i les polítiques del govern afecten d'una manera més o menys igual a totes les persones ja que, en general, s'apliquen les mateixes regles i procediments a dones i homes, aplicar les mateixes regles i procediments als dos grups de població pot reforçar la desigualtat d'oportunitats entre dones i homes existents en la nostra societat. Per evitar aquesta situació i aconseguir una veritable neutralitat de gènere s'ha de considerar l'impacte de les polítiques pressupostàries en temes de gènere. Això vol dir que s'ha d'adoptar una metodologia basada en la integració de la perspectiva de gènere a tots els nivells d'intervenció i a totes les fases de programació, mitjançant l'anàlisi de les diferents repercussions que una actuació pot tenir, té i ha tingut sobre dones i homes, per tal de, si és el cas, adaptar aquesta actuació de tal manera que es neutralitzin els efectes discriminatoris i es fomenti la igualtat d'oportunitats entre les dones i els homes.

Aquesta Guia per a la incorporació de l'impacte transversal en matèria de gènere en els programes pressupostaris vol servir d'ajuda a l'hora d'identificar i d'explicar l'impacte dels programes pressupostaris sobre les polítiques transversals de gènere a l'apartat de la memòria de programa corresponent a "Impacte sobre polítiques transversals".

Amb això es pretén fer un pas més cap als pressupostos amb perspectiva de gènere, d'acord amb el que preveu el Pla de Govern i en el marc dels pressupostos orientats a resultats, amb l'objectiu d'aprofundir en la relació entre l'acció política, els recursos públics i l'impacte que aquests tenen en la societat.

2. Identificació de la existència o inexistència de l'impacte de gènere

Cal assenyalar l'existència o inexistència d'impacte sobre polítiques transversals en matèria de gènere a l'apartat "Impacte sobre polítiques transversals" de la memòria de programa.

La major part dels programes pressupostaris tenen altres motivacions que la de gènere i, per tant, no sempre especifiquen explícitament en els diferents apartats de la memòria de programa si el seu contingut té impacte de gènere. Tanmateix, tot i que els objectius principals que es plantegin en el programa pressupostari no estiguin relacionats directament amb les polítiques de gènere, és possible que el programa tingui impacte sobre les mateixes.

Per tal d'ajudar a identificar si el programa pressupostari té impacte de gènere es proposen una sèrie de preguntes:

Preguntes orientatives per avaluar l'existència d'impacte de gènere en el programa pressupostari

- Considera el programa els drets de les dones establerts a nivell nacional i internacional?
- Té en compte que les qüestions de les polítiques de dones afecten la vida de les dones i els homes i que tenen implicacions tant econòmiques com socials? Considera que el gènere delimita les oportunitats, l'accés als recursos i les necessitats de les dones i dels homes?
- Reconeix els diferents rols, responsabilitats i capacitats socialment determinades de les dones i dels homes? Considera que el programa afecta dones i homes de forma diferent?
- Considera les relacions de gènere i de poder dins dels nuclis familiars i de la comunitat? Té en compte la distribució desigual de recursos entre dones i homes dins dels nuclis familiars?
- Possibilita el canvi de condicions de vida i de rols tradicionals de les dones?
- Valora el treball no remunerat que les dones realitzen dins i fora de la llar?
- Contempla accions de discriminació positiva que busquen canviar la situació adversa inicial en què es troben les dones?
- Facilita la participació de les dones dins de la comunitat, de les organitzacions, i dels òrgans de presa de decisions?

3. Descripció de l'impacte de gènere a l'apartat "Impacte sobre polítiques transversals"

En cas que s'identifiqui que el programa té impacte de gènere, cal realitzar una descripció breu i comprensible d'aquest impacte en el programa. En el cas d'aquells programes que tenen uns objectius clarament identificables en relació amb la política de gènere ja s'hauran explicitat els elements de gènere en el diagnòstic de la situació, en els objectius, en les activitats i en els indicadors als diferents apartats de la memòria de programa. En aquests casos, és important que es faci un resum d'aquests apartats, destacant-ne els elements més rellevants.

En el cas que en els altres apartats de la memòria no s'hagin assenyalat explícitament elements de gènere, la breu descripció de l'impacte ha d'incloure una concreció de la població potencial a la qual va dirigit el programa (la persona destinatària o beneficiària), una explicació dels serveis i productes que es prestaran, així com dels resultats que es volen assolir.

Breu descripció de l'impacte de gènere (exemples)

Correcta	Incorrecta
<p>Ex: programa d'Esports i educació física</p> <p>Aquest programa té un impacte transversal de gènere mitjançant la millora de l'accés de les dones a la pràctica esportiva a tots els nivells, inclosos els de responsabilitat i decisió, i en totes les etapes de la vida, amb independència de la situació social o econòmica per tal de reduir les desigualtats de gènere existents.</p> <p><i>Ens indica que el programa té impacte sobre polítiques transversals de gènere, i explica "què", "per a qui", "com", i amb "quina finalitat"</i></p>	<p>El programa té incidència en polítiques transversals de gènere.</p> <p><i>No ens indica el "què", "per a qui", "com", i amb "quina finalitat".</i></p>

<p>Ex: programa de Relacions amb les confessions religioses</p> <p>Aquest programa té un impacte transversal de gènere mitjançant el suport, en col·laboració amb l'Institut Català de les Dones, a les activitats de grups religiosos en favor del reconeixement del dret de les dones a no ser marginades a l'interior de les respectives confessions religioses. Es preveu fer jornades i activitats que contribueixin a reduir la marginació de les dones a l'interior de les confessions religioses.</p> <p><i>Ens indica que el programa té impacte sobre polítiques transversals de gènere, i explica "què", "per a qui", "com", i amb "quina finalitat".</i></p>	<p>Jornades i activitats sobre "Dones i Religions", que contribueixin a reduir la marginació de les dones a l'interior de les confessions religioses.</p> <p><i>És una activitat. No especifica que el programa té un impacte transversal en matèria de gènere.</i></p>
<p>Ex: programa de Polítiques d'igualtat en l'àmbit de l'ocupació</p> <p>Aquest programa té un impacte transversal de gènere mitjançant la millora de l'accés i la participació de les dones en el mercat de treball per tal de reduir les desigualtats per raó de gènere existents.</p> <p>Els seus objectius estratègics són combatre la segregació horitzontal i vertical i la discriminació salarial i afavorir la conciliació de la vida familiar i laboral; promoure la capacitat empresarial de les dones i millorar la incorporació al mercat de treball de les dones amb risc d'exclusió social.</p> <p>Es pretén fer cursos de formació, assessorament tècnic per a dones emprenedores i empresàries, accions d'informació, etc.</p> <p><i>Ens indica que el programa té impacte sobre polítiques transversals de gènere, i explica "què", "per a qui", "com", i amb "quina finalitat".</i></p>	<p>Totes les accions de qualificació professional adreçades a treballadores i treballadors incideixen d'una manera directa en l'àmbit de la igualtat de gènere.</p> <p><i>No ens indica el "com", ni el "què".</i></p>
<p>Ex: programa d'Atenció a les famílies i drets de ciutadania</p> <p>Aquest programa té un impacte transversal de gènere mitjançant el desenvolupament d'una xarxa de serveis de qualitat capaços de donar respostes adients a les necessitats i processos de les dones que estan o han estat en situacions de violència, així com de les seves filles i fills.</p> <p><i>Ens indica que el programa té impacte sobre polítiques transversals de gènere, i explica "què", "per a qui", "com", i amb "quina finalitat".</i></p>	<p>Desenvolupar els models i les xarxes d'atenció integral amb la coordinació i consens dels ens locals d'atenció especialitzada que ofereixin els recursos necessaris per al procés de tractament i recuperació de les dones que pateixen situacions de violència.</p> <p><i>És un objectiu estratègic. No especifica que el programa té un impacte transversal en matèria de gènere.</i></p>

4. Justificació de la manca d'impacte de gènere a l'apartat "Impacte sobre polítiques transversals"

En el cas que s'indiqui la inexistència d'impacte de gènere, cal que s'exposin les raons per aquesta manca d'impacte. Això és important sobretot en el cas de departaments que s'han compromès a actuacions i objectius polítics en matèria de gènere.

☐ Sovint s'indica que el programa no té impacte de gènere a causa de la manca d'eines per realitzar una avaluació adequada d'aquest impacte. Per tant, és important analitzar si la manca d'impacte és real i fonamentada.

Els motius més freqüents que impedeixen la identificació del possible impacte de gènere són:

- Absència d'una anàlisi de les diferents repercussions que el programa té sobre les dones i els homes tenint en compte els diferents rols i responsabilitats que dones i homes tenen en la societat.
- Dificultat de determinar el sexe de les persones beneficiàries atès que la persona destinatària final no és la persona sinó un projecte, com un edifici, una carretera, o una activitat específica.
- Manca d'informació bàsica desagregada per sexes per a dur a terme l'anàlisi de l'impacte de gènere. Per exemple, en relació a la utilització dels recursos públics, a les opinions de les dones i dels homes, al grau de satisfacció de les necessitats de les persones beneficiàries dels serveis i programes públics, o a la utilització del temps.
- Manca d'informació desagregada per sexe, com el nombre d'usuàries i usuaris d'un servei o programa.

Breu descripció de la manca d'impacte de gènere (exemples)	
Correcta	Incorrecta
<p>Aquest programa no té un impacte transversal de gènere ja que les seves intervencions tenen lloc en un context on no hi ha desigualtat entre dones i homes. Tota intervenció afecta per igual les activitats diàries, els recursos disponibles, les funcions i responsabilitats de les dones i els homes ateses les seves necessitats i interessos.</p> <p><i>Ens indica que el programa no té impacte sobre les polítiques transversals de gènere, i explica el perquè.</i></p>	<p>La memòria del programa no esmenta cap impacte sobre les polítiques transversals del Govern en matèria de gènere.</p> <p><i>No ens indica perquè no hi ha impacte de gènere.</i></p>
<p>Aquest programa desconeix si els seus serveis, productes o activitats tenen impacte de gènere perquè no s'han analitzat les diferents repercussions que poden tenir, tenen i han tingut sobre les dones i els homes.</p> <p><i>Ens indica que es desconeix si el programa té impacte sobre polítiques transversals de gènere per manca d'anàlisi.</i></p>	<p>No hi ha impacte de gènere.</p> <p><i>No ens indica perquè no hi ha impacte de gènere.</i></p>
<p>Aquest programa no pot avaluar si té impacte transversal de gènere atesa la manca d'informació desglossada per sexe de les persones usuàries dels serveis, productes o activitats.</p> <p><i>Ens indica que es desconeix si el programa té impacte sobre polítiques transversals de gènere per manca d'informació.</i></p>	<p>No hi ha impacte de gènere.</p> <p><i>No ens indica perquè no hi ha impacte de gènere.</i></p>